

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. stwierdził, że J. B. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 20 kwietnia 2015 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że umowa o pracę z J. B. została zawarta na czas nieokreślony od 8 kwietnia 2015 r. na stanowisko „dyrektora operacyjnego” z wynagrodzeniem 1750 złotych brutto miesięcznie. Następnie 3 sierpnia 2015 r. zawarto aneks do umowy z którego wynika, że J. B. od 1 maja 2015 r. był zatrudniony na stanowisku „prezes zarządu – dyrektor operacyjny”. J. B. jest jednoosobowym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. ZUS dodał, że nie zostały przedłożone dowody na wykonywanie pracy przez wnioskodawcę, jedynie karta charakterystyki stanowiska pracy. ZUS uznał, że czynności w niej wymienione J. B. wykonywał jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność. Powołany został art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowiący zamknięty katalog tytułów do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, w którym to nie wymienia się członka zarządu – prezesa zarządu. ZUS podniósł także, że zgodnie z art. 22 §1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Z powyższego wynika, że konstytutywnym elementem stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika pracodawcy w procesie świadczenia pracy. Podporządkowanie nie występuje w przypadku gdy pracownikiem jest jedyny wspólnik skupiający w swym ręku uprawnienia zgromadzenia wspólników, będący jednocześnie Prezesem Zarządu reprezentującym Spółkę tj. pracodawcę

/decyzja z dn. 3 grudnia 2015 r. - akta ZUS/

W dniu 11 stycznia 2013 r. pełnomocnik J. B. złożył odwołanie od decyzji ZUS i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie, że J. B. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 20 kwietnia 2015 r. oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu skarżąca spółka wskazała, że nie jest prawdą, że J. B. jest jednoosobowym wspólnikiem, co wprost wynika z treści KRS płatnika składek. Wspólników jest bowiem dwóch.

/odwołanie - k. 2 – k. 8/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie - k. 26 – k. 29/

(...) Sp. z o.o. w W. nie zajęła stanowiska w sprawie.

/niesporne/

Wyrokiem z dnia 16 marca 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy z odwołania J. B. od decyzji ZUS III Oddział w W. o ustalenie podlegania ubezpieczeniu z dnia 3 grudnia 2015 roku oddalił odwołanie i zasądził od J. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/wyrok wraz z uzasadnieniem - k. 90, k. 95 – k. 104/

Apelację od w/w wyroku złożył J. B. - reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/apelacja - k. 119 – k. 124/

Sąd Apelacyjny w Łodzi – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 7 maja 2018 roku w sprawie III AUa 903/17 uchylił zaskarżony wyrok znosząc postępowanie w sprawie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu na wstępie podniósł, że stosownie do treści przepisu art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, jednakże w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Nieważność postępowania zachodzi, jeżeli :

- droga sądowa była niedopuszczalna,
- strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany,
- o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta, albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona,
- skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa, albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy,
- strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw,
- sąd rejonowy orzekł w sprawie, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu (art. 379 k.p.c)

W myśl zaś przepisu art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stroną w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest: ubezpieczony, osoba odwołująca się od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy, wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności i zainteresowany. Przenosząc rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny zauważył, że analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania skutkująca uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, ponieważ (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie miała organu do jej reprezentowania – art. 379 pkt 2 k.p.c. W związku z tym Sąd Apelacyjny nie badał zasadności zarzutów merytorycznych podniesionych w apelacji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w Łodzi na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w sprawie dotknięte nieważnością i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

/wyrok – k. 170, uzasadnienie – k. 171 – k. 176/

Postanowieniem z dnia 13 marca 2019 roku ustanowiono dla (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kuratora, którym został adw. B. R. – wyznaczony przez Okręgową Radę Adwokacką w Ł..

/postanowienie – k. 210, pismo (...) w Ł. – k. 216/

Na rozprawie w dniu 12 czerwca 2019 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o przesłuchanie wnioskodawcy, zaś pełnomocnik zainteresowanego – kurator (...) Sp. z o.o. wniósł o oddalenie odwołania oraz o przesłuchanie wnioskodawcy oraz członka zarządu Ł. G..

/e -protokół rozprawy z dnia 12.06.2019 r. 00:03:28, 00:10:39/

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2019 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, zaś pełnomocnik zainteresowanego – kurator (...) Sp. z o.o. wniósł o oddalenie odwołania.

/e -protokół rozprawy z dnia 11.12.2019 r. 00:01:39/

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił:

Odwołujący J. B. urodził się (...) Od 1 stycznia 1994 r. do 30 kwietnia 2008 r. miał przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, zaś od 1 listopada 2013 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci sprzedaży detalicznej prowadzonej przez domy sprzedaży wysyłkowej lub przez Internet, której zaprzestał od 25 marca 2014 r. jednakże jej nie zawieszając. Ponadto od 20 listopada 2013 r. jest (...) Sp. z o.o. Spółka Komandytowa w W., a także jest (...) Sp. z o.o. (...) Spółka Komandytowa w C..

/bezsporne/

(...) Sp. z o.o. w W. powstała 21 czerwca 2012 r. Została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 25 czerwca 2012 r. Przedmiotem działalności spółki jest przede wszystkim naprawa i konserwacja sprzętu elektronicznego, komputerowego, sprzedaż sprzętu elektronicznego i komputerowego.

/wypis z KRS - k. 15 – k. 20/

Jedynym wspólnikiem spółki od jej założenia tj. od 2012 roku do 15 listopada 2013 r. był J. B., który posiadał 100% udziałów.

/wypis z KRS - k. 15 – k. 20/

W dniu 21 listopada 2013 r. J. B. jako właściciel 50 udziałów o wartości 5.000 zł w/w spółki (...) Sp. z o.o. zawarł umowę sprzedaży z Ł. G. na mocy której Ł. G. nabył 2 udziały o łącznej wartości 200 zł, tj. nie przekraczające 10 % wartości kapitału spółki.

/umowa sprzedaży udziałów - k. 10 – k. 11, poświadczenie notarialne - k. 12, postanowienie - k.1, zeznania Ł. G. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r.00:03:19-00:17:12 – płyta CD – k. 285/

Organem uprawnionym do reprezentowania spółki jest zarząd, którego jedynym członkiem i zarazem prezesem zarządu jest J. B., od dnia 15 listopada 2013r. członek zarządu Ł. G. wszedł w jego skład.

/wypis z KRS - k. 15 – k. 20/

W dniu 17 kwietnia 2015 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. stosownie do art. 210 k.s.h. ustanowiono pełnomocnikiem spółki (...) i zgromadzenie wspólników upoważniło ją do reprezentowania spółki przy umowach zawieranych przez spółkę z członkami jej Zarządu, w szczególności do zawarcia z Prezesem Zarządu Spółki – J. B. umowy o pracę.

/protokół i uchwała z Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Spółki z Ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. - k. 78 – k. 79, zeznania J. B. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:17:12 – 00:25:55 – płyta CD – k. 285/.

W dniu 20 kwietnia 2015 r. odwołujący się J. B. zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony od 20 kwietnia 2015 r. na stanowisku dyrektora operacyjnego z wynagrodzeniem 1750 złotych brutto miesięcznie. W warunkach zatrudnienia ustalono nienormowany czas pracy. W imieniu spółki umowę podpisała B. B..

/umowa o pracę - k. 24 /.

J. B. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od 20 kwietnia 2015 r.

/bezsporne/

Sporządzono z dniem 20 kwietnia 2015 r. Kartę Charakterystyki S. Pracy, w której zawarto:

1. Cel stanowiska:

Zapewnienie sprawnego i rzetelnego wykonania obowiązków wynikających z niniejszej Karty, umowy o pracę oraz innych obowiązujących w Spółce norm i regulacji.

2. Miejsce wykonywania pracy:

S. 47A, (...)-(...) S., teren całego kraju.

3. Zakres obowiązków pracowniczych na podstawie art. 100 k.p.:

1. Pracownik jest obowiązany wykonywać prace sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nic są one sprzeczne z przepisami prawa lub umowy o pracę.

2. Pracownik jest obowiązany w szczególności:

- przestrzegać czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy.
- przestrzegać regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku.
- przestrzegać przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych
- dbać o dobro zakładu pracy, chronić jego mienie oraz zachowywać w tajemnicy informacje, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę,
- przestrzegać tajemnicy określonej w odrębnych przepisach.
- przestrzegać w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

4. Zakres obowiązków z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej:

Przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych jest podstawowym obowiązkiem pracownika. W szczególności pracownik jest obowiązany:

- 1) znać przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, brać udział w szkoleniach instruktazach z tego zakresu oraz poddawać się wymagany egzaminom sprawdzającym
- 2) wykonywać pracę w sposób zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych
- 3) dbać o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy.
- 4) stosować środki ochrony zbiorowej, a także używać przydzielone środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze zgodnie z przeznaczeniem
- 5) poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich
- 6) niezwłocznie zawiadomić przełożonych o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzec współpracowników, a także inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia, o grożącym im niebezpieczeństwie
- 7) współdziałać z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy

8) przestrzegać przepisów o ochronie przeciwpożarowej

5. Zadania i zakres obowiązków:

- 1) Jest odpowiedzialny za maksymalizację zysków finansowych generowanych przez, dany oddział.
- 2) Dyrektor współpracuje z podległymi działami w celu ciągłego usprawniania wewnętrznych mechanizmów organizacji pracy
- 3) Zatwierdzanie budżetu i uczestniczenie w procesie planowania i wdrażania nowych produktów
- 4) Promowanie firmy i produktów.
- 5) Realizacja planów sprzedaży na podległym terenie
- 6) Dbanie o dobry wizerunek firmy,
- 7) Zastępowanie innych pracowników podczas ich nieobecności,
- 8) Wykonywanie innych, wynikających z zakresu obowiązków służbowych, czynności oraz stała współpraca z pozostałymi pracownikami.

6. Zakres odpowiedzialności:

Pracownik będzie odpowiadał za decyzje i czynności podjęte w ramach posiadanych uprawnień lub podjęte bez tych uprawnień oraz za pozostałe zagadnienia wynikające z pracy na zajmowanym stanowisku; odpowiedzialność ta jest odpowiedzialnością służbową na zasadach określonych przepisami prawa

/Karta Charakterystyki S. Pracy k. 21- k. 22/.

W dniu 3 sierpnia 2015 r. zawarto aneks do umowy o pracę, zgodnie z którym wskazano, że J. B. jest zatrudniony na stanowisku Prezesa Zarządu - Dyrektora Operacyjnego ze skutkiem na dzień 1 maja 2015 r.

/niesporne/

Czynności jakie wykonywał ubezpieczony jako pracownik to m.in. przyjmowanie towaru, zastępowanie innych pracowników czasie ich nieobecności, odbieranie towaru z Urzędu Celnego

/zeznania Ł. G. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:03:19-00:17:12 – płyta CD – k. 285, zeznania J. B. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:17:12 – 00:25:55 – płyta CD – k. 285/

Spółkę na zewnątrz reprezentował sam ubezpieczony, wspólnie z członkiem zarządu Ł. G. lub sam Ł. G..

/zeznania Ł. G. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:03:19-00:17:12 – płyta CD – k. 285, zeznania J. B. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:17:12 – 00:25:55 – płyta CD – k. 285/

Ubezpieczony nie miał ustalonych godzin pracy, wypisywał wnioski urlopowe, podpisywał listy obecności.

/zeznania J. B. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:17:12 – 00:25:55 – płyta CD – k. 285/

Nadzór nad wykonywanymi czynnościami wyglądał w ten sposób, że ubezpieczony i członek zarządu byli w stałym kontakcie telefonicznym, jeśli jeden z nich był, np.: na targach zagranicznych lub podczas codziennych kontaktów w firmie, gdzie ustalali na bieżąco sprawy ważne dla firmy.

/zeznania Ł. G. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:03:19-00:17:12 – płyta CD – k. 285, zeznania J. B. e-protokół rozprawy z dn. 11.12.2019 r. 00:17:12 – 00:25:55 – płyta CD – k. 285/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz w załączonych aktach organu rentowego. Dokumenty te nie budzą wątpliwości, a zatem stanowią w pełni wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zaliczył w poczet materiału dowodowego sprawy zeznania odwołującego J. B. oraz świadka Ł. G., jednakże nie przesądza to przyjęcia zatrudnienia odwołującego się w ramach stosunku pracy. Należy podkreślić, iż świadek jest osobą obcą dla ubezpieczonego, a zatem nie ma interesu w tym, aby zeznawać na jego korzyść.

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w całości, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy zawarta w spornym okresie przez J. B. - umowa o pracę, nosi cechy pozorności i czy została zawarta jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego oraz świadka, w którym wskazywali na zatrudnienie skarżącego u płatnika składek na podstawie umowy o pracę od 20 kwietnia 2015 roku – w ramach pracowniczego podporządkowania.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie w spornym okresie pracy przez ubezpieczonego w ramach stosunku pracy. Przeciwno prawdziwości zeznań ubezpieczonego oraz świadka, świadczą zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne. Sąd nie neguje, że J. B. wykonywał w spółce czynności w spornym okresie, o których mowa w zeznaniach wnioskodawcy i świadka. Ustalone okoliczności faktyczne nie świadczą jednak o tym, że czynności wykonywane przez ubezpieczonego można uznać za pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy), wykonywaną w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy, a przemawiają za uznaniem, iż czynności wykonywane przez odwołującego miały charakter czynności osoby działającej jako członka zarządu (w tym jako prezesa).

Niewątpliwie ubezpieczony nie tylko wykonywał szereg czynności na rzecz spółki, a w istocie to na nim, jako na członku zarządu, spoczywały wszelkie obowiązki związane z prowadzeniem Spółki. W związku z czym nie można przyjąć, że ubezpieczony wykonywał te czynności w ramach podporządkowania pracowniczego. Uznanie, że został nawiązany stosunek pracy, wymaga ustalenia, iż świadczenie pracy odbywało się w reżimie charakterystycznym dla tego rodzaju stosunku. Ponadto nie ma wyraźnego rozgraniczenia między czynnościami, które ubezpieczony wykonywał jako prezes spółki a tymi, które wykonywał w ramach stosunku pracy.

Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby ktokolwiek w jakikolwiek sposób kierował czynnościami wykonywanymi przez ubezpieczonego w szczególności, aby ustalił zakres czynności, jaki miał on wykonywać, oraz wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem.

Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy brak jest w aktach zakresu obowiązków na piśmie. Nie została załączona także ewidencja czasu pracy ani listy obecności, choć wnioskodawca twierdził, że takie były, nie zostały jednak złożone w toku kontroli przed ZUS, ani w toku procesu. Brak jest sprawozdań, czy konkretnych uchwał, którym miałyby podporządkować się ubezpieczony.

W materiale dowodowym są także rozbieżności co do reprezentowania Spółki na zewnątrz. Z dokumentów wynika, że (...) Spółka z o.o. od 2013 roku składała się z dwóch członków: prezesa zarządu i członka zarządu, która reprezentowana była przez prezesa zarządu lub członka zarządu wspólnie z prezesem zarządu, przy czym świadek Ł. G. wskazał, że owszem spółka była reprezentowana przez prezesa, ale w zakresie niektórych czynności także reprezentował ją on

sam. Chociaż wspólnie wyznaczali strategię firmy, to w kontaktach z kontrahentami, np.: podczas międzynarodowych targów zdarzało się, że reprezentował spółkę sam.

Dodać należy, że samo wykonywanie czynności pracowniczych nie świadczy o tym, że stosunek pracy był wykonywany w ramach pracowniczego podporządkowania. O tym decydują każdorazowo w konkretnym stanie faktycznym dowody potwierdzające nie tylko to, że osoba zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu pracowniczego stosunku faktycznie wykonywała na rzecz płatnika składek czynności odpowiadające zakresowi obowiązków na powierzonym jej stanowisku pracy, ale również to, że wykonywała je w sposób charakterystyczny dla stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zmianami) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 159 z późn. zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy. Według art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do nawiązania stosunku pracy dochodzi poprzez zawarcie pomiędzy pracownikiem a pracodawcą umowy o pracę. Samo jednak zawarcie umowy o pracę nie jest wystarczające, jak bowiem jedynie rzeczywiste pozostawanie w stosunku pracy, daje podstawę do podlegania ubezpieczeniom. Pogląd ten nie budzi żadnych wątpliwości i znajduje potwierdzenie w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego. Stwierdził on, że zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego z tytułu zawarcia umowy o pracę bez nawiązania stosunku pracy wiążącego się z wykonywaniem obowiązków pracowniczych nie ma podstawy faktycznej (wyrok z 26 lutego 2013 roku I UK 472/12 G.Prawna (...)).

Przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składki przez podmiot, który nie świadczy pracy, nie stanowi przesłanki objęcia ubezpieczeniem społecznym i stania się jego podmiotem. Skutku takiego nie wywołuje zawarcie umowy o pracę, której strony stwarzają pozór realizacji przez ubezpieczonego czynności odpowiadających treści art. 22 k.p., czyli wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem, odpowiadającym ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.).

Tym samym bycie podmiotem ubezpieczenia związane jest wyłącznie z realizacją podstawowego dla stosunków tego ubezpieczenia warunku wykonywania pracy w ramach stosunku pracy. W świetle tego istotne jest, czy pracownik zawierający umowę o pracę w rzeczywistości pracę taką wykonywał (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2011 roku II UK 69/11 LEX nr 1108830 i wskazane w uzasadnieniu judykaty). Co istotne podleganie ubezpieczeniom społecznym wiąże się z przynależnością do określonej w art. 6 ustawy systemowej grupy osób. Zatem nie podlega tym ubezpieczeniom ten, kto został do nich zgłoszony jako osoba do danej grupy należąca, w sytuacji gdy w rzeczywistości nie ma ona cech pozwalających ją do niej zaliczyć. Innymi słowy nie podlega ubezpieczeniom ten, kto został zgłoszony jako pracownik lecz pracownikiem w rozumieniu kodeksu pracy nie jest, choćby de facto wykonywał jakąś pracę lecz w ramach innego stosunku.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika

w ramach stosunku pracy należą osobiste (nie może on wyręczyć się w pracy inną osobą) i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania pracodawcy. Dla stwierdzenia cechy podporządkowania typu pracowniczego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i określone miejsce wykonywania czynności, podpisywanie list obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca czasu i sposobu wykonywania pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest faktycznie realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17 stycznia 2006 r., III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tylko opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale też legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przyjęło jednolicie, że o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dn. 17.12.1996 r., II UKN 37/96, OSNAPiUS 1997 nr 17, poz. 320 oraz z dn. 5.02.1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 nr 20, poz. 404). Generalnie stwierdzić należy, że sam fakt wykonywania czynności i pobierania za nie wynagrodzenia nie przesądza o charakterze umowy łączącej członka zarządu ze spółką. W wyroku z dnia 6 października 2004 r., sygn. akt I PK 488/03 (OSNP 2006 nr 1, poz. 7) Sąd Najwyższy zawarł pogląd, iż ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów, do jakich zmierzały strony (czy zawarcie umowy nie stanowiło obejścia prawa) oraz zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy.

Poczyniona w sprawie przez Sąd analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia bez wątplenia wykonywał czynności w imieniu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Należało jednak zważyć, czy przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony nie był kontrolowany z realizacji powierzonego mu zakresu obowiązków, ze złożonych przez świadka zeznań oraz z zeznań samego zainteresowanego wynika bowiem, że zainteresowany sam lub wspólnie z Ł. G. swoje zadania jedynie konsultował lub przekazywał członkowi zarządu (określenie strategii firmy, pozyskiwanie kontrahentów). Strona skarżąca na okoliczność świadczenia zatrudnienia przez odwołującego przedstawiła jedynie Kartę Charakterystyki S. Pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek prawny na pewno nie zawierał, jest wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego i pod kierownictwem pracodawcy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby pracodawca kierował pracą ubezpieczonego, w szczególności, aby wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem, które by modyfikował biorąc pod uwagę ilość i wyniki pracy dotychczas wykonanej. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby płatnik składek wydawał polecenia, co do bieżącego wykonywania pracy.

W rezultacie Sąd uznał, że wykonywanie na rzecz płatnika składek czynności przez zainteresowanego w spornym okresie nie odbywało się w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy, tj. zgodnie z dyspozycją art. 22 k.p. Dodać należy, że swoboda kontraktowa stron nie jest wartością absolutną. Strony mogą łączyć się dowolną więzią prawną, w tym umową o pracę, ale wybierając ten model zatrudnienia zobowiązane są przestrzegać jego cech

charakterystycznych. O wykreowaniu stosunku pracy nie decyduje wyłącznie wola stron. Jest ona nieodzowna przy nawiązaniu zatrudnienia pracowniczego, jednak w sytuacji, gdy strony realizują więź prawną w oderwaniu od jej konstrukcyjnych cech, możliwe i konieczne jest zweryfikowanie charakteru prawnego zobowiązania. Zapatrywanie to wynika z przyjęcia założenia, że o rodzaju umowy decydują w pierwszej kolejności przepisy prawa.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że obowiązujące przepisy nakładają na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek stwierdzenia i ustalania istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych oraz uprawnienie do kwestionowania rodzaju łączącej strony umowy jako zawartej dla pozorów. Negowana umowa o pracę z dnia 20 kwietnia 2015 roku zawarta między odwołującym a płatnikiem jest nieważna, bowiem do skarżącego znajdzie zastosowanie art. 8 ust.6 pkt.4 ustawy systemowej, gdyż za osobę prowadzącą działalność gospodarczą uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z o.o. (...) podkreślił, że umowa zawarta za pośrednictwem ustanowionego przez siebie pełnomocnika, w której jedyny wspólnik spółki, zarazem jej prezes zarządu zawiera ze sobą umowę o pracę jest bezwzględnie nieważna.

W myśl art. 83 § 1. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorowości. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi, a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (opubl. OSNAP 2002/21527), nie można przyjąć pozorowości oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował i płacił wynagrodzenie za pracę. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 kc w związku z art. 300 kp).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy. (art. 58 § 1 kc w zw. z art. 300 kp).

W stosunku pracy muszą być precyzyjnie określone godziny pracy pracownika, gdyż tylko wtedy wiadomo, czy pracownik przepracował obowiązującą go normę czasu pracy, czy też normę tę przekroczył (co rodzi uprawnienie do otrzymania wynagrodzenia dodatkowego za pracę w godzinach nadliczbowych), czy pracował w niedzielę i święta (co też wpływa np. na uprawnienia do dodatkowego wynagrodzenia).

W ocenie Sądu pomimo, że motywacja towarzysząca zawarciu umowy o pracę jest nieistotna, to jednak należy wskazać, że wykonywanie przez ubezpieczonego czynności na rzecz płatnika nie odpowiada reżimowi stosunku pracy, co skutkuje przyjęciem, że zainteresowany i Spółka nie realizowali więzi o znamionach pracowniczych.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że umowa o pracę z dnia 20 kwietnia 2015 roku jest nieważna, gdyż sporny stosunek prawny nie nosił konstytutywnej cechy umowy o pracę, wynikającej z art. 22 § 1 k.p., jaką jest pracownicze podporządkowanie, nadto brak jest dowodów, by ubezpieczony wypełniał odmienne obowiązki na stanowisku członka zarządu/prezesa oraz na stanowisku dyrektora.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W przedmiocie kosztów Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od J. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddziału w W. kwotę 2.100 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za dwie instancje – stosownie do treści § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

O wynagrodzeniu kuratora wyznaczonego do reprezentowania (...) sp. z o.o. Sąd orzekł na podstawie § 1 ust. 1 i 3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej z dnia 9 marca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 536) oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) zasądzać na jego rzecz kwotę 590,40 zł.

P.B.